

NOTE ȘI COMENTARIILE LA UN SCURT EPISTOLAR INEDIT: ION MUȘLEA – N. I. DUMITRAȘCU

Cosmina TIMOCE-MOCANU*

Abstract

In the following pages, we will publish and comment on ten letters that circulated between Ion Mușlea and N. I. Dumitrașcu between December 9, 1930 and February 20, 1944. They were transcribed from documents (originals or copies) preserved at the Institute of Folklore Archive of the Romanian Academy in Cluj. This correspondence is fragmentary and not very interesting in terms of problematizing what we are accustomed to consider as major themes of folklore studies in the Interwar period. However, its importance is visible on at least two levels. First, it reveals information from the process of building the document collections of the Romanian Academy's Folklore Archive and editing the institution's journal. Secondly, it provides new data about the research activity of N. I. Dumitrașcu, "the most active folklorist in Oltenia region" (Ovidiu Bârlea), about whom we still know very little.

Keywords: Ion Mușlea, N. I. Dumitrașcu, Folklore Archive of the Romanian Academy, correspondence, folklore studies.

Cuvinte-cheie: Ion Mușlea, N. I. Dumitrașcu, Arhiva de Folclor a Academiei Române, corespondență, studii de folclor.

Așa cum l-am putut reconstitui în prezent, schimbul epistolar dintre Ion Mușlea și N. I. Dumitrașcu cuprinde zece scrisori, pe care le propunem spre lectură în paginile următoare, organizându-le după autori, iar în interiorul acestei categorii, după ordinea cronologică a expediției, și însoțindu-le de note și comentarii succinte. E vorba, mai întâi, de două scrisori expediate de Mușlea către Dumitrașcu, pe care le-am transcris după dactilogramele păstrate în copie în Fondul de corespondență al Institutului „Arhiva de Folclor a Academiei Române” din Cluj-Napoca (IAFAR). Apoi, inversând sensul relației epistolare, e vorba de trei cărți poștale (numerele 2, 3, 4) și cinci scrisori propriu-zise, semnate de folcloristul oltean, ale căror originale se găsesc fie în colecția mai sus menționată, fie în Fondul de manuscrise al aceleiași instituții.

* Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Academia Română, Filiala Cluj-Napoca – România.

Între 9 decembrie 1930 și 20 februarie 1944, scrisorile au circulat pe relația Praid/Segarcea (unde N. I. Dumitrașcu funcționa drept șef de gară) – Cluj, respectiv Sibiu (în anii cedării Ardealului de Nord), unde Ion Mușlea a condus destinele Arhivei de Folklor a Academiei Române. Că intervalul de corespondență trebuie să fi fost ceva mai extins, iar episoadele sale mai numeroase, stau mărturie atât logica subsecventă dialogului epistolar, cât și câteva referințe la alte expediții, prezente în cuprinsul scrisorilor păstrate și în adnotările făcute de Mușlea pe marginea celor scrise de Dumitrașcu¹.

Vizibil fragmentară, de dimensiuni reduse și puțin ofertantă în sensul problematizării a ceea ce suntem obișnuiți să considerăm drept teme majore ale folcloristicii interbelice, corespondența Ion Mușlea – N. I. Dumitrașcu își dezvăluie importanța la cel puțin două niveluri.

La un prim nivel, epistolarul face cunoscute noi date din procesul extrem de laborios al alcătuirii colecțiilor Arhivei de Folklor a Academiei Române și al editării buletinului său științific, fiind revelator pentru grija lui Ion Mușlea de a-l menține la standardele pe care i le stabilise în primul său număr². Chiar dacă, în documentele restituite acum, Mușlea nu detaliază „principiile cari conduc publicația”³, câteva aspecte permit, totuși, aproximarea acestora. Mai întâi, invitându-l pe N. I. Dumitrașcu să-i trimită spre examinare colecția sa de ghicitori, directorul Arhivei avansează ideea că una din condițiile tipăririi acesteia în paginile „Anuarului” este ca materialul să fie „destul de bogat și într-adevăr necunoscut”⁴.

Un al doilea indiciu despre standardele editoriale ale buletinului condus de Mușlea îl furnizează decizia nepublicării manuscrisului *Datini, credințe și povestiri în legătură cu ele*, pe care folcloristul oltean i-l trimisese spre evaluare în vara anului 1930 și a cărui copie dactilografiată am identificat-o în Fondul de manuscrise al IAFAR, sub cota Ms. 2. Deși scrisoarea din 5 mai 1931 nu conține și justificarea acestei decizii, o privire rapidă asupra conținutului dactilogramei ne permite să subînțelegem de ce i s-a refuzat tipărirea. Cele 164 de pagini de format A5 conțin informații eterogene și cvasi-nestructurate despre obiceiuri calendaristice (o listă de

¹ Spre exemplu, între comentariile notate de Ion Mușlea pe marginea scrisorilor pe care N. I. Dumitrașcu i le-a expediat în 18 martie 1943, respectiv în 19 ianuarie 1944, apare mențiunea formulării răspunsurilor în 16 aprilie și, respectiv, 14 februarie, aceiași ani.

² Am detaliat acest subiect în studiul *Anuarul Arhivei de Folklor*, publicat în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, XII, 2012, p. 443-468.

³ Ion Mușlea, Scrisoare adresată lui N. I. Dumitrașcu, 5 mai 1931.

⁴ Ibidem.

„zile ținute” și o descriere sumară a tradițiilor proprii Crăciunului, Anului Nou și Bobotezei), câteva descântece și practici etnoiatrice, o variantă de text pentru balada *Strigă moartea la fereastră*, o sumă de credințe din sfera meteorologiei populare, a semnelor și prevestirilor (cu o insistență specială asupra celor de război) și o secțiune ceva mai compactă dedicată principalelor etape ale obiceiurilor din ciclul vieții. Dumitrașcu notează cu inconsecvență datele de identitate ale textelor, iar atunci când o face, aflăm că ele provin din surse cât se poate de diverse. Observații făcute de el însuși în diferite localități ale județului Dolj și pagini de jurnal⁵ stau alături de articole din presa vremii care redau, ca știri de senzație, întâmplări recente care atestă practica furatului miresei în unele sate oltenești, dar și de mici extrase din colecțiile colegilor de breaslă cunoscători ai aceleiași zone etnografice ori chiar de „spicuri dintr-un manuscris găsit într-un tren, în iarna anului 1912, în gara Piatra Olt și scris de un românețean”⁶.

Date fiind aceste aspecte, putem bănuși care vor fi fost obiecțiile formulate de Ion Mușlea la această manieră de a face lucrurile. Probabil că și în virtutea acestei experiențe, propunerea editorială pe care Dumitrașcu o va face redactorului „Anuarului” la începutul anului 1944 va fi însoțită nu doar de invocarea girului pe care profesorul Nicolae

⁵ Procedeu – ingenios și modern, de altfel – este prezent, spre exemplu, în capitolul dedicat *Semnelor de război*, unde N. I. Dumitrașcu extrage din jurnalul pe care îl ținea în vara anului 1913 mărturia apariției unui curcubeu nocturn, citit în cheie premonitoare: „Un fenomen curios (poate numai pentru mine) am avut în noaptea de 1 spre 2 iulie 1913, o lună după cutremur, orele 12 punct. Mă găseam de serviciu ca *impiegat de mișcare* C.F.R. în gara Dâlga (ce este așezată în Câmpia Bărăganului), tocmai în timpul marilor transporturi militare (...). Și cum trenurile curgeau din belșug, aducând și ducând din și în toate părțile, și cum serviciul nostru este să fii și noaptea treaz și s-alergi ca libărcile, când toate ființele, până și pomii și apele dorm în matca lor, am avut norocul sau, cum să zic mai bine, am avut, pot zice, și plăcerea să văd curcubeu și noaptea! Și când? Tocmai la mijlocul nopții, până n-a cânta cocoșii, la orele 12 punct, după ce rupsesem foaia din calendar și banda de la telegraf... A fost pentru mine, atunci, ceva rar, nemaipomenit de frumos și mult am admirat acest fenomen, ce se petrecuse în fața gării, spre Miază-Noapte, având părțile una la apus și alta la răsărit, părăndu-mi-se în râul Ialomița... (...) În același timp, acarul, omul care schimbă acele ca trenurile să apuce numai pe liniile ce i s-au comandat, zic, acarul ce stase lângă mine, încremenit cu lanterna în mână, fără ca măcar să scoată un cuvânt până aci, care și el, odată cu mine, contemplase acest fenomen, zise, clătînând din cap: «Sunt născut și crescut pe plaiul Bărăganului; moșii și strămoșii mei aici au trăit, pe Bărăgan, și nu i-am auzit vorbind vreodată de curcubeu noaptea și nici eu n-am mai văzut, măcar că jumătate din nopțile mele le petrec pe afară... Uite un semn care numai bine nu aduce pe capul nostru” (Ms. AFAR 2, p. 50-52).

⁶ Ibidem, p. 65.

Cartoian l-ar fi acordat manuscrisului *Ursitoarele – din credințele, datinile și povestirile poporului român – cercetare în folklor*, ci și de precizarea, reluată aproape identic de trei ori în textul aceleiași scrisori, că „materialul este numai al meu, numai din culegerile mele proprii tipărite și netipărite”⁷. Cum replica epistolară a lui Mușlea nu s-a păstrat, nu putem ști care a fost verdictul dat manuscrisului, singura certitudine fiind că analiza acestuia i-a servit folcloristului clujean drept pretext pentru a intra în relație cu marele istoric literar și a-i solicita colaborarea la buletinul Arhivei⁸.

La un al doilea nivel, epistolarul restituit în paginile următoare adaugă noi nuanțe parcursului profesional al lui N. I. Dumitrașcu, „cel mai activ culegător dintre folcloriștii olteni”⁹, despre care s-a scris extrem de puțin și mai ales cu concizia specifică genului articolelor de tip lexicografic, panegiric sau comemorativ¹⁰ sau micilor prefețe ori recenzii semnate câtorva dintre lucrările sale¹¹.

„30 volume și broșuri cu versuri și mai ales cu proză populară, nenumărate contribuții risipite prin peste 40 reviste și gazete, precum și o importantă arhivă manuscrisă, de a cărei continuă creștere și îngrijire s-a străduit neîncetat până în ultima clipă a vieții

⁷ N. I. Dumitrașcu, Scrisoare expediată lui Ion Mușlea, 29 ianuarie 1944.

⁸ Ion Mușlea, „Din activitatea mea de folclorist”, în vol. *Arhiva de Folclor a Academiei Române. Studii, memorii ale întemeierii, rapoarte de activitate, chestionare 1930-1948*. Ediție critică, note, cronologie, comentarii și bibliografie de Ion Cuceu și Maria Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2005, p. 168-169: „Înainte de moartea sa [a lui Nicolae Cartoian, n. m., C. T.-M.] cu câteva luni (1944), l-am căutat la București. Aveam de discutat chestiunea unui manuscris despre «ursitoare» al lui N. I. Dumitrașcu. Am profitat de acest prilej, ca să-i cer colaborarea. Amabil și prietenos, mi-a promis un articol pe care avea să-l scrie special pentru Anuar: «despre informatorii folclorici (Metodica culegerii)». Moartea nu l-a lăsat nici pe el să-și redacteze articolul”.

⁹ Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, București, Editura enciclopedică română, 1974, p. 396.

¹⁰ Al. I. Amzulescu, N. I. Dumitrașcu, în „Revista de Folclor”, VIII, 1963, nr. 1-2, p. 153-156; Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p. 396-397; Iordan Datcu, *Constantin Brăiloiu și N. I. Dumitrașcu*, în „Revista de Etnografie și Folclor”, XXXIII, 1988, nr. 4, p. 353-355; Virgiliu Florea, N. I. Dumitrașcu – contribuții la o monografie, în „Ramuri”, 1988, nr. 8, p. 12; Viorel Thira, N. I. Dumitrașcu, șef de gară în Ardeal și culegător de folclor în Maramureș, în „Acta Musei Maramorosiensis”, I, 2002, p. 409-414; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*. Ediția a III-a, revăzută și mult adăugită, București, Editura Saeculum I. O., 2006, s. v. *Dumitrașcu N. I.*

¹¹ Pentru o listă completă a acestora, a se vedea Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, s. v. *Dumitrașcu N. I.*

sale”¹² – iată bilanțul cantitativ al activității lui N. I. Dumitrașcu, pe care Al. I. Amzulescu l-a realizat în necrologul pe care i l-a dedicat. Corespondența editată acum vine să dea consistență acestor cifre, evocând ori citând propriu-zis și plasând în contextul în care au fost scrise și tipărite șapte colecții de proză populară ale folcloristului oltean: *De la frații noștri din Muntenia. Snoave glume și ghicitori, Cine a albit pe dracu? Povestiri, snoave și legende românești, La moară. Povești, Vorbe de demult. Povestiri și legende, La opaiț, Busuioc și Strigoii*¹³.

Totodată, în încercarea de a dezambiguiza destinul unora dintre povestirile folclorice culese și publicate de el, N. I. Dumitrașcu aduce în discuție contribuțiile sale la o serie de periodice cu existență efemeră, precum „Buletinul Asociațiunii «Astra»”, „Floarea Darurilor”, „Șezătoarea Nouă”, „Șezătoarea Săteanului” ori „Era noastră”. Mărturie a puterii de muncă, dar și a gradului de apreciere de care se bucura Dumitrașcu în diferite cercuri profesionale, colaborările editoriale pasagere evocate evidențiază, totodată, efervescența culturală care anima mica intelectualitate și funcționărimă din provincie, în preajma Marii Uniri.

La acest punct al discuției, merită să amintim strădania lui N. I. Dumitrașcu de a aborda timid câteva chestiuni cu caracter teoretico-metodologic, în ultimele două apariții din anul 1937 ale buletinului învățătorilor din județul Treiscaune, „Era nouă”. Astfel, articolul intitulat *Vorbe. Câteva credinți*¹⁴ își propune să familiarizeze cititorii cu metoda de culegere a prozei populare, atrăgând atenția că „folklorul nu e literatură, ci știință”, de unde nevoia stenografierii ori măcar a reproducerii fidele și „corecte” a celor auzite de la povestitor, fără „floricele personale și episoade (după gustul fiecăruia)”¹⁵. Cu o denumire care mizează pe surpriză și emoție, *Viață și moarte*, cel de-al doilea articol militează, în siajul unor pledoarii formulate de George Vâlsan și Ion Mușlea¹⁶, pentru

¹² Al. I. Amzulescu, *op. cit.*, p. 153.

¹³ Referințe complete se găsesc în notele care însoțesc documentele epistolare.

¹⁴ N. I. Dumitrașcu, *Vorbe. Câteva credinți*, în „Era Nouă”, V, 1937, nr. 7-8 (septembrie-octombrie), p. 19-26.

¹⁵ *Ibidem*, p. 23-24.

¹⁶ Pentru detalii despre pozițiile teoretico-metodologice convergente ale celor două personalități, a se vedea Cosmina Timoce-Mocanu, *Comentarii la un epistolar fragmentar: Ion Mușlea și George Vâlsan*, în „Studii și comunicări de etnologie”, XXXI, 2017, p. 215-231.

îndeplinirea cu urgență a datoriei de a culege folclor, fiindcă acesta poate servi drept argument incontestabil pentru „o unitate a poporului nostru românesc, atât între munți și Dunăre, cât și în părțile acestea de dincoace, în mijlocul țării, așa zise «săcuizate»”¹⁷.

În al treilea rând, scrisorile lui N. I. Dumitrașcu îi deschid lui Ion Mușlea – și, peste timp, cititorilor de astăzi – accesul la laboratorul de idei al folcloristului oltean și fac transparent contextul în care acestea au luat naștere, la întâlnirea cu oameni și realități folclorice observate în drumurile pe care le-a făcut mai ales în calitate de funcționar în serviciul Căilor Ferate Române. Pe lângă planul lucrării despre *Ursitoare* ori manuscrisul despre *Datini*, la care ne-am referit deja, mai aflăm, rând pe rând, despre munca de triere a unei culegeri de ghicitori prin compararea cu lucrările editate dedicate speciei, despre colecționarea unor cântece bătrânești, despre propunerea tipăririi unor descântece în paginile „Anuarului Arhivei de Folclor”, dar mai ales despre intenția valorificării unor texte din categoria a ceea ce, mai târziu, cercetătorii vor numi scrieri țărănești: un caiet de orații de nuntă al unui bătrân vornic din părțile Orăștiei, un carnet de cântece, colinde și cântece de stea provenind din Sângiorgiu de Pădure, caiete de la cehii din Maramureș, un manuscris cu culegeri vechi aparținând unui preot din jurul Praidului. Intuind importanța acestor subiecte, Dumitrașcu, în calitatea sa de mic slujbaș C.F.R. autodidact în ale folclorului, nu avea pregătirea și instrumentele necesare pentru a le aborda profesionist, de aici efortul suplirii acestor carențe prin consultarea, pe diverse aspecte, a specialiștilor din domeniu¹⁸.

În sfârșit, dialogul epistolar pe care îl analizăm face vizibilă contribuția lui N. I. Dumitrașcu la edificarea fondurilor documentare ale Arhivei de Folclor a Academiei Române, atât prin culegeri proprii, cum sunt manuscrisul intitulat *Datini, credințe și povestiri în legătură cu ele* (Ms. AFAR 2) și snoava *Păduchiosul* (Ms. AFAR 1107), dar și prin donarea unor colecții de texte folclorice moștenite de la prietenul și colaboratorul său Șt. St. Tușescu (Ms. AFAR 1181 și 1182), a scrisorilor pe care i le-a adresat George Vâlsan între anii 1921 și 1929 (Ms. AFAR 1111), precum și a unor fotografii ale colegilor săi de breaslă Artur Gorovei, Pompei Hossu-Longin, N. I. Munteanu, Ion N. Popescu,

¹⁷ N. I. Dumitrașcu, *Vieață și moarte*, în „Era nouă”, V, 1937, nr. 9-10 (noiembrie-decembrie), p. 18.

¹⁸ Vezi, spre exemplu, discuțiile în jurul subiectului orațiilor de nuntă, din prezentul epistolar.

Șt. St. Tuțescu (Ms. AFAR 1108 și 1173). Nu putem să nu remarcăm că simpla enumerare a acestor contribuții ne permite observația că rețeaua profesională construită în jurul lui N. I. Dumitrașcu include deopotrivă nume sonore ale acestui domeniu (Nicolae Cartoian, Ion Mușlea, George Vâlsan), dar și mici intelectuali de provincie care, în pofida ocupațiilor lor de bază, și-au făcut din folclor o profesiune de credință. Aceștia au fondat și susținut publicații mai mult sau mai puțin relevante, au colaborat în cadrele unor asociații profesionale, au alcătuit și publicat colecții de texte de importanță variabilă.

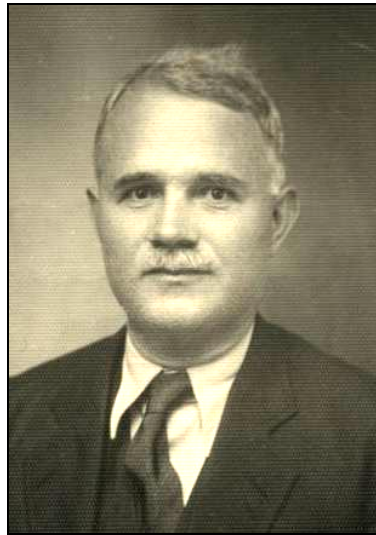
Astfel, privite din acest unghi, schimburile epistolare dintre Ion Mușlea și N. I. Dumitrașcu sunt deopotrivă despre destinul profesional al folcloristului oltean, văzut pe fundalul relațiilor cu Arhiva de Folclor a Academiei Române și directorul său, dar și despre specificul studiilor de folclor într-o perioadă din istoria disciplinei când totul era de făcut și așezat în cadre instituționale.

*

* *

În ceea ce privește editarea documentelor, am preferat dispunerea localității de expediție și a datei după uzanțele actuale ale stilului epistolar – în dreapta paginii, antepuse formulei de adresare –, păstrând, însă, maniera de notare proprie fiecărui expeditor. În situațiile în care data nu era precizată, am reconstituit-o pe baza conținutului, marcând-o între paranteze drepte. Aceleași semne grafice le-am folosit pentru a semnală întregirile de cuvinte operate pentru a înlesni lectura, pasajele ilizibile ori descifrările nesigure, dar și precizările privind sursa documentului transcris ori caracteristicile fizice ale acestuia.

Am păstrat sublinierile existente în original în corpul scrisorii, pe care le-am marcat prin linie, iar nu prin italicizare, așa cum se obișnuiește, tocmai pentru a rezerva acest ultim tip de marcaje exclusiv indicării titlurilor de lucrări și articole. Am adoptat normele ortografice actuale și am normalizat punctuația, mai ales prin adăugarea semnului virgulei, unde am considerat că fluidizează lectura. Am păstrat majusculele cu care operau autorii în scrierea numelor de instituții și a pronumelor personale. Pentru a facilita receptarea scrisorilor de către cititori, am recurs la note infrapaginale, acolo unde nu am făcut-o deja în paginile introductive, menite să așeze anumite persoane și evenimente în traiectele personale și profesionale ale lui Ion Mușlea și N. I. Dumitrașcu.

Ion Mușlea către N. I. Dumitrașcu

1.

5 mai 1931

Stimate Domnule Dumitrașcu,

Nu m-aș mira prea mult ca aceste rânduri să te găsească supărat pe mine, cu toate că nu mă știu deloc vinovat. Sarcina de redactor este însă din cele mai delicate.

Îți scriu pentru că am început culegerea de material pentru întâiul „Anuar al Arhivei de Folklor”, în care aș dori să figurezi și d-ta cu o contribuție. Din manuscrisul trimis astă vară¹⁹, nu voi putea publica nimic, din motivele deja cunoscute și comunicate. M-am gândit însă că, eventual, am putea da ceva din culegerile d-tale încă nevăzute de mine.

Știu că ai lucrat într-o vreme la trierea unei culegeri de ghicitori²⁰. Dacă materialul care ți-a rămas după compararea lui cu marile colecții existente este destul de bogat și într-adevăr necunoscut,

¹⁹ Ion Mușlea se referă, cel mai probabil, la *Datini, credințe și povestiri în legătură cu ele, culese din câteva localități ale Olteniei, de N. I. Dumitrașcu*, păstrat în copie dactilografiată în Fondul de manuscrise al IAFAR.

²⁰ Cf. *Un mănunchiu de ghicitori culese din Oltenia*, în vol. *De la frații noștri din Muntenia. Snoave, glume și ghicitori. Culese de N. I. Dumitrașcu și I. N. Popescu*, Sibiu, Editura Asociației „Astra”, 1932, p. 49-56.

eventual l-am putea publica. De aceea, dacă n-ai nimic împotriva, te rog să mi-l trimiți să-l văd.

Pentru cazul când l-aș găsi potrivit cu principiile cari conduc publicația noastră, el s-ar tipări înspre toamnă, D-ta ai avea una sută extrase și alte câteva de lei.

Aș dori să știu cum stai și cu colecția de cântece bătrânești²¹ de care mi-ai vorbit odată, eventual dacă aș putea-o vedea.

În așteptarea unui răspuns, primește cele mai bune urări ale mele.

[scrisoare dactilografiată, copie indigo, AFAR Nr. 533 – Registrul ieșiri pe anul 1931]

2.

23 nov. 1932

Simate Domnule Dumitrașcu,

La poștala Dv. din 10 nov., vă comunicăm următoarele:

Arhiva nu înțelege să ceară unui folklorist activ bani pentru publicațiile sale. „Anuarul” vi se va trimite, deci, gratuit. În schimb, așteptăm să trimiteți și Dv. Arhivei ceva din maldărele de culegeri pe cari, desigur, nu le veți publica pe toate. Ne-ați promis în mai multe rânduri. Așteptăm, fără să garantăm însă și publicarea. Dar credem că n-ați pierde prea mult ca unele lucruri, despre cari nu credeți că veți ajunge să le publicați, să rămână la Arhivă, pentru a fi utilizate de cercetătorii ei.

Când ați fost pe la noi ultima dată, ne-ați vorbit de nu știu ce manuscris cu culegeri vechi ale unui preot din jurul Praidului. Ce e cu ele? Ne-ați promis și niște ghicitori.

Întrebați când va apare „Arhiva de Folklor”. Acesta este numele instituției noastre, iar publicația ei este „Anuarul...”, care vi se trimite acum. Nu știu dacă, în criza actuală, ne va fi posibil să scoatem în curând un al doilea volum. Deci, în nădejdea publicării, nu vă sfătuim să ne trimiteți nimic, deocamdată.

²¹ Absentă din publicațiile antume ale lui N. I. Dumitrașcu, specia este reprezentată prin 19 texte în colecția sa *Folclor din Oltenia*, publicată postum în seria *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedite, vol. III. Ediție îngrijită în redacție de Iordan Datcu, București, Editura pentru Literatură, 1968, p. 11-70.

„Cele 3 exemplare (din publicațiile Dv.?)”, „cari au apărut anul acesta”²², nu le-am primit încă și suntem în așteptarea lor.

În ce privește cărțile de vornicit de cari întrebați, nu vă putem servi cu informații prea multe. Credem că ceea ce vă trebuie este: *Orații ținute la nunți țerenești*. Sibiu. Ediții diferite (Cea mai veche la 1861, 1892, 1912 etc.).

Arhiva are și ea o cerere: vă roagă să cercetați, în manuscrisele Dv. sau în culegeri de snoave tipărite pe cari le aveți ori le știți, despre snoava al cărei conținut este următorul:

„O femeie necredincioasă se preface bolnavă și-și trimite bărbatul departe, să-i aducă un anumit leac. Bărbatul întâlnește un om, căruia-i spune pentru ce a plecat de acasă. Omul îl bagă într-un sac și-l duce înapoi, la casa lui. Aicea, nevasta necredincioasă petrece cu iubitul ei. Omul cu bărbatul în sac e primit și el în casă și ia parte la ospățul lor. Fiecare din cei trei, uneori și bărbatul din sac, cântă câteva versuri. Apoi, bărbatul iese din sac și trage o bătaie nevastei”²³.

Dacă o cunoașteți, vă rugăm să ne trimiteți o copie a ei ori indicația cărților în care se găsește (în afară de aceea din revista „Ion Creangă”, vol. V, p. 6).

Cererea D-lui Ion Popescu²⁴ vom căuta să o rezolvăm în modul cel mai favorabil. „Arhiva” nu se ocupă cu desfacerea „Anuarului”, care se găsește însă în comerț, cu prețul de Lei 200. Dacă Domnul Popescu ne trimite materiale culese de dânsul sau vrea să facă culegeri pentru Arhivă, pe baza chestionarelor ce suntem gata să-i trimitem, îi expediem imediat un exemplar din publicația dorită. Acest lucru vă rugăm să i-l

²² În 1932, N. I. Dumitrașcu a publicat volumele: *De la frații noștri din Muntenia* (în colaborare cu Ion N. Popescu), ed. cit., 56 p.; *Cine a albit pe dracu?* Povestiri, snoave și legende românești culese de ~, Arad, Editura Librăriei diecezane, col. „Biblioteca Sămănătorul”, 64 p.; *La moară*. Povești de ~, Balș, Editura Țărăncuța, col. „Cartea pentru toți”, 80 p.

²³ Despre circulara pe care directorul Arhivei de Folklor a Academiei Române a dedicat-o acestui tip narativ și rezultatele cercetărilor sale, a se vedea Ion Mușlea, *Variantele românești ale snoavei despre femeia necredincioasă*, în „Anuarul Arhivei de Folklor” (AAF), II, 1933, p. 195-216; Idem, *Alte variante românești ale snoavei despre femeia necredincioasă*, în AAF, III, 1935, p. 169-176.

²⁴ Ion N. Popescu (1887-1945), învățător în Ștefănești, județul Vâlcea, a fost preocupat de culegerea folclorului vâlcean, pe care l-a publicat în câteva broșuri și în periodicele vremii. Cu N. I. Dumitrașcu a semnat lucrarea *De la frații noștri din Muntenia*. Snoave glume și ghicitori. Vezi mențiunile anterioare.

comunicați. V-am fi foarte recunoscători să-l întrebați și pe dânsul de snoava de care ne interesăm.

Cu cele mai bune salutări,

Directorul Arhivei

D-Sale

D-lui N. I. Dumitrașcu,
Șeful gării Praid, *via* Blaj

[scrisoare dactilografiată, copie indigo, AFAR Nr. 520 – Registrul ieșiri pe anul 1932]

N. I. Dumitrașcu către Ion Mușlea

1.

Praid, în 9.XII.1930

Prea Stimate Doamnăle Mușlea!

Nu m-am putut ține de cuvânt, ca să pot trimite aceste 3 cărți la timp, din cauza serviciului.

Acum vi le înapoiez și vă adaog vreo câteva file din manuscrisele lui Șt. St. Tuțescu²⁵, ce le-am găsit vrășulite pe la mine.

Mi-am ales ghicitorile mele, scoțând pe cele asemănătoare sau identice cu cele din volumele acestea.

Cu mari mulțumiri, cu tot respectul,

N. I. Dumitrașcu

Șeful gării Praid, jud[eu]l Odorhei

²⁵ Șt. St. Tuțescu (1880-1926), învățător în comuna Balota, județul Dolj, este întemeietorul primei reviste de folclor din Oltenia, „Ghilușul”, precum și colaboratorul de nădejde al altor periodice de profil ale vremii. A publicat – singur sau alături de alți colegi de breaslă – câteva broșuri cu bucăți de proză populară, două monografiile folclorice și două lucrări cu caracter lexicografic, intitulate *Folcloriștii noștri*. A lăsat în manuscris numeroase alte culegeri, parte din ele valorificate postum de N. I. Dumitrașcu. Acesta din urmă a trimis Arhivei de Folclor a Academiei Române două dintre manuscrisele pe care Tuțescu i le-a încredințat: *Domnitori români. Legende și tradiții culese de Șt. St. Tuțescu* (Ms. AFAR 1181) și *Autobiografie, Testament. Din viața amară* (Ms. AFAR 1182).

[scrisă cu cerneală albastră, pe un formular de telegramă C. F. R., de dimensiunile 16 x 21,5 cm., anexă la Ms. AFAR 1182: Șt. St. Tuțescu, *Autobiografie. Testament. Din viața amară*]

2.

Gara Praid, în 8 februarie 1932

Stimate Domnule Mușlea!

N-am mai auzit nimic despre „Arhiva de Folklor” cu vremurile astea. Este vorba barem în primăvara asta să apară? Sau nu, că și eu am tot așteptat-o.

Mai săptămâna trecută am fost pe la București și am trecut și pe la un editor, jidan, nu prea cu renume mare, dar care pare a înclina să-mi tipărească manuscrisul meu de datini, dar numai după ce îl va vedea. Așadar, opriți-vă ceea ce credeți pentru „Arhivă” și restul Vă rog foarte mult a mi-l înapoia, că nu știu de unde sare iepurele. Pe la Cluj nu pot spune când voi mai putea veni, căci acum facem parte de Brașov.

Cu tot respectul,

N. I. Dumitrașcu
Șeful gării Praid, jud[eu]l Odorhei

D-sale Domnului Ioan Mușlea
Bibliotecar, Universitatea Cluj
Bibliotecă

[carte poștală, scrisă cu cerneală neagră; AFAR Nr. 28/1932 – Registrul intrării pe anul 1932, 0368 – Catalogul corespondenților]

3.

Gara Praid, în 19.III.[1]1932

Onor. Arhivei de Folklor Cluj

La N° 46, am respectul a vă confirma primirea manuscrisului meu *Datini, credinți și povestiri în legătură cu ele*²⁶.

²⁶ Vezi nota 19.

Vă rog a nu uita a fi trecut între abonații „Arhivei” și „Anuarului” ce vor apărea în aprilie.

Cu tot respectul,

N. I. Dumitrașcu
Șeful gării Praid

Onor. Academiei Române, Arhiva de Folklor
Strada Elisabeta, N° 23, Cluj

[carte poștală militară, scrisă cu cerneală albastră, AFAR Nr. 145/1932 – Registrul intrări pe anul 1932, 0484 – Catalogul corespondenților]

4.

Gara Praid, în 10.XI.1932

Stimate Domnule Mușlea,

1.) Am primit, mai zilele trecute, o scrisoare de la prietenul meu Ion N. Popescu, învățător în comuna Ștefănești, jud[eu]l Vâlcea, scriindu-mi să-i procur primul „Anuar al Arhivei de Folklor”, care știm că a apărut. Așadar, Vă rog foarte mult a-i trimite lui un exemplar și mie unul, cu ramburs ambele, neștiindu-i costul. Vă rog să nu uitați.

2.) Când va apare „Arhiva de Folklor”?

3.) Vă mai rog ca, atunci când aveți timp, să-mi scrieți dacă există tipărită una sau mai multe cărți, ardelene sau și de sub munte, de vornicit la nunți, până în 1896 (și mai ales în părțile Orăștiei), precum și după, întrucât am dat peste un carnet de asemenea material, din Orăștie, vreo 88 pagini a câte 20 rânduri²⁷. Nu cumva să fie copiate, poate, de pe alta?

4.) Intenționez ca să vă trimit, după cum ați și scris dumneavoastră odată, pentru Arhiva de Folklor, niște descântece îngrijite. Dacă s-ar tipări aceste descântece, s-ar putea scoate extrase formatul bibliotecii pentru toți? Le-aș putea coperta. Cât ar fi minimum de exemplare și costul? N-o să vă supărați cu atâtea întrebări.

5.) Vă trimit 3 exemplare ce mi-au apărut anul acesta²⁸ cu destule greșeli, mai toate de tipar!

²⁷ Dumitrașcu a publicat acest manuscris în volumașul *Orații sau carte de vornicit*, București, Cultura Românească, 1937.

²⁸ Vezi nota 22.

În așteptarea unui răspuns, cu tot respectul,

N. I. Dumitrașcu
Șeful gării Praid, via Blaj

D-sale Dlui

Ioan Mușlea
Bibliotecar al Universității Cluj

[carte poștală, scrisă cu cerneală neagră; AFAR Nr. 256/1932 – Registrul intrări pe anul 1932, 0589 – Catalogul corespondenților. Mențiunea lui Ion Mușlea: „Întreb de snoavă”.]

5.

Gara Segarcea, în 18.III.[1]943
– Dolj –

Prea Stimate Domnule Mușlea!

Alăturat vă trimit numai 7 scrisori din ale lui G. Vâlsan²⁹, ce le-am tipărit, în extras din „Arhivele Olteniei”³⁰; cea de[-a] 4[-a] și [a] 5[-a] nu le-am găsit, fiind rătăcite, poate, prin plicurile ce le am cu alte scrisori. Când le voi găsi, vi le voi trimite neapărat. Cu mutările mele, vedeți ce se pătește!

Totodată, vă trimit și 5 exemplare din extras, cerute și ele și scrisorile printr-o carte poștală, ce ați binevoit a-mi scrie.

Ce ziceți, am făcut bine că le-am tipărit?

Nu vă supărați dacă vi le trimit mai târziu, pentru că cu poșta mi-a fost frică să nu se piardă, cum, de obicei, se pierd multe! Am așteptat până am prins ocazia chiar cu ginerele meu, căpitan Albu C[onstan]tin, venit de pe front ieri, iar azi pleacă la Făgăraș, la unitatea unde face parte. Și, neavând tren de legătură în Sibiu (respectiv la Podul

²⁹ Antropogeograful George Vâlsan (1885-1935) a avut contribuții importante la instituționalizarea domeniului etnografiei în România, prin conferințe și lucrări precum *O nouă știință: etnografia* (Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1927). Împreună cu George Giuglea, a semnat *De la românii din Serbia*. Culegere de literatură populară, București, Tipografia Curții Regale, 1913. Scrisorile pe care i le-a adresat lui N. I. Dumitrașcu, în intervalul 1921-1929, sunt păstrate în arhiva institutului clujean, sub cota Ms. AFAR 1111.

³⁰ N. I. Dumitrașcu, *George Vâlsan în scrisori. O linie de folclor și etnografie*, Craiova, Tip. Ramuri, f. a. Extras din „Arhivele Olteniei”, XX, 1941, p. 165-177; Cf. idem, *Un prieten rar: G. Vâlsan. Amintiri*, în „Era Nouă”, VI, 1938, nr. 3, p. 9-22.

Olt), trebuie să stea în Sibiu și deci, zic, ocazie bună de a vi le aduce personal și sigur!

Mi-a plăcut foarte mult „Anuarul”³¹ și, deci, cred că veți reuși cu cele ce arătați în *Prefață*.

Ce să vă mai scriu? Eu unul nu mai am răbdare să mai aștept, pe aici, până vom trece înapoi, în Ardealul nostru drag! Scrisoarea Dumneavoastră m-a bucurat foarte mult și cred că voi fi primul care voi cere înapoierea...

Printre picături, mai ciocănesc câte ceva de-ale folklorului și sper ca, încet-încet, să mi le trec cele importante pe curat, așa ca să le am gata la... orice ocazie, venită cu sau fără voie! Aici sunt singur la toate! Ce să fac mai întâi? Ori serviciul, din care trăiesc, ori ale folklorului, de care nu mă pot despărți! Așa îmi petrec vremea și de-abia aștept să se liniștească și timpurile...

Încolo, pe aici e, zic, foarte bine! Avem noi, cei de-aici, de toate! Așa e în Oltenia mea (căci eu sunt din apropiere – 25 km de Segarcea). Pe noi Oltenia nu ne-a lăsat niciodată, păcat însă că oamenii s-au schimbat prea mult! Zău prea mult, și asta strică și mi-e frică, zău, că e greu de îndreptat...

De voiți, confirmați-mi primirea.

Cu toată sănătatea,

N. I. Dumitrașcu

Șeful gării Segarcea – Dolj

[scrisă cu cerneală neagră, pe hârtie velină, de dimensiunile 23 x 15 cm., două pagini, recto-verso, arhivată sub cota Ms. AFAR 1173. Mențiunea lui Ion Mușlea: „R[ăspuns] 16.IV. Voi confirma oficial primirea, când îmi va trimite și restul scrisorilor. N-are «Era nouă»?»³²]

³¹ Dumitrașcu se referă la cel de-al VI-lea tom al buletinului Arhivei, tipărit în refugiul sibian „ca o închinare adusă Românilor trecuți și rămași sub juguri străine, nouă sau vechi, și ca o afirmare și pe această cale – de publicare a unor texte folclorice din ținuturile lor – a drepturilor sfinte ale neamului nostru” (Ion Mușlea, *Prefață*, în AAF, VI, 1942, p. 3). În aceeași *Prefață*, Mușlea anunță intenția tipăririi cercetărilor zonale „într-o colecție aparte, intitulată «Monografiile Arhivei de Folklor», în vreme ce „Anuarul” urma „să cuprindă numai mici studii, cercetări, culegeri mai mărunte, recenzii și bibliografie – putând astfel să apară mai des și mai regulat” (*Ibidem*, p. 3-4).

³² „Era Nouă. Organ al Asociației învățătorilor din jud. Treiscaune” este o publicație care a apărut lunar la Sfântu Gheorghe, în intervalul 1933-1940, avându-l drept redactor pe Ioan I. Stoenac. Cf. Ileana Stanca Desa et al., *Publicațiile periodice românești (Ziare, gazete, reviste)*, Tom V. Catalog alfabetic: 1931-1935. Partea a 2-a, București, Editura Academiei Române, 2012, p. 65-66.

6.

Gara Segarcea, în 29 aprilie 1943

Prea Stimate Domnule Mușlea!

Vă răspund la scrisoarea Dumneavoastră din 16 aprilie c[u]r[ent] și vă mai trimit încă o scrisoare, a V[-a], a lui George Vâlsan. Pe ceailaltă, a IV[-a], văd că n-o mai găsesc prin pod, unde am multe hârtoage, aruncate odată cu refugiul din Săcuime.

Totuși, mai adaug o carte poștală ilustrată cu fotografiile... a doi inși: bătrânul de la Fălticeni, d-l. A. Gorovei³³, și eu, fotografiați la o vizită, ce i-am făcut-o, în 1938 mi se pare, trecând de la băile Strunga pe la dânsul³⁴. Mi-a fost foarte greu să-l conving ca să ne fotografiem... Poate că vă este de ceva folos.

Vă trimit tot Dumneavoastră N° 7-10³⁵ din „Era nouă”, revista învățătorilor ce apărea la Sf[ântul] Gheorghe, revistă ce vă poate rămâne; iar N° 3-4 din 1937 vi-l împrumut, căci nu am altul. În acesta am tipărit acel articol³⁶, încercând să dau o „hartă” a unor povestiri ale noastre de dincoace, cu altele de dincolo... Cred că n-am greșit, dar titulatura e prea pretențioasă... Totuși, am mai găsit o povestire „Păduchiosu”, tot în legătură cu această încercare, povestire din Moldova (am uitat localitatea s-o scriu) și copiată după originalul meu de către un elev³⁷. Și asta cred că vă interesează. Este o copie exactă, dintr-un manuscris al meu, *Piaza Rea*, care, când trebuia să fie tipărit la București, a izbucnit războiul și a rămas baltă! După cercetarea acestui N^e 3-4 (1937), ocazional o să mi-l înapoiți cumva, recomandat, ca să nu mi-l pierd.

³³ Avocat de profesie, Artur Gorovei (1864-1951) a fost reținut de istoria folclorică în calitate de fondator și director al revistei „Șezătoarea”, dar și de autor al câtorva lucrări de referință: *Cimiliturile românilor* (București, Editura Academiei Române, 1898), *Descântecel românilor* (București, Editura Academiei Române, 1931), *Ouăle de Paști*. Studiu de folclor (București, 1937), *Învățătorii folcloriști* (București, Cartea Românească, 1940) ș.a.

³⁴ Păstrată sub cota Ms. AFAR 1108, în Fondul de manuscrise al Institutului clujean.

³⁵ E vorba, în fapt, de două numere duble ale publicației, fiecare conținând un text semnat de N. I. Dumitrașcu: *Vorbe. Câteva credinți*, în „Era Nouă”, V, 1937, nr. 7-8 (septembrie-octombrie), și *Vieață și moarte*, în loc. cit, nr. 9-10 (noiembrie-decembrie), p. 16-18.

³⁶ Idem, *Harta geografică a literaturii populare române*, în loc. cit, nr. 3-4 (martie-aprilie), p. 18-23.

³⁷ Păstrată sub cota Ms. AFAR 1107, în Fondul de manuscrise al Institutului clujean.

Cât privește de colecția „Erei noi”, Vă rog a vă interesa la București, pare-mi-se la Casa Școalelor, eventual la Inspectoratul Școlar de București, unde d-l Ion Stoenac³⁸, care scotea această revistă, este în funcție pe acolo. Poate să aibă vreo colecție sau toate complete. Fiind un om harnic (oltean din jurul Șegărcii), cred că vă va servi.

La Timișoara, am trimis trei exemplare din extrasul meu despre George Vâlsan.

Altceva, ce să vă mai scriu? Pe aici, pe la noi, aș duce-o bine, dacă n-ar fi olteni! De 21 de ani prin Ardeal, am devenit alt om; ai mei sunt cu totul diferiți.

În privința traiului, o duc foarte bine, ca în timpurile normale; nu-mi lipse[ște] nimic. Aici e o regiune bogată în toate; păcat că nu e mâna din Ardeal, ca s-o facă să fie de zece ori mai bogată. Rău e că prea trec anii tocmai acum prea repede. Un copil mai am să isprăvească și cei 5 ani și jumătate să mai treacă și, apoi, pensia...

Zilele astea răsfoiesc niște culegeri din Maramureșul fost al nostru, precum și niște caiete din cel de la cehi și mă gândesc la un volumaș de *Flori din Maramureș*³⁹. Prea-mi sunt dragi și frumoase, ca să-mi scape vreun viers netipărit. Sunt scrise de diferite mâini, și-n creion, și cu cerneală, și bine, și rău, și forfecate, și încâlcite... Ei bine, mare lucru am căpătat când am pus mâna pe el... Dar nu știu, însă, dacă și aceia ce le-au scris vor mai fi trăind, bieții! Pentru mine sunt o comoară aceste culegeri, să zicem, căci, în realitate, sunt numai scrise de tineri din cele ce au știut ei!

După ce mi le voi fixa bine, încep să le confrunt cu cele tipărite, mai ales din Nordul Ardealului.

Încheind, de-abia aștept să mai trec o dată iar peste munți, unde mi-am petrecut cei mai frumoși ani ai mei.

Cu toată sănătatea,

N. I. Dumitrașcu

Șeful gării Segarcea – Dolj

[scrisă cu cerneală neagră, pe hârtie velină, de dimensiunile 21 x 17 cm., trei pagini, recto-verso-recto, arhivată sub cota Ms. AFAR 1173]

³⁸ Ioan I. Stoenac (n. 1907-?) a fost învățător, publicist, inspector general școlar al județului Treiscaune și redactor șef al revistei „Era nouă”.

³⁹ Cele 131 texte au fost publicate postum sub titlul *Cântece și strigături din Maramureș*, în seria *Folclor din Transilvania*. Texte alese din colecții inedite, vol. I. Cu un cuvânt înainte de Mihai Beniuc, București, Editura pentru Literatură, 1962, p. 221-253.

7.

Gara Segarcea, în 29. I. 1944

Prea Stimate Domnule Mușlea!

Prin 1939, Domnul Profesor N. Cartoian⁴⁰ mi-a dat o însărcinare despre *Ursitoare*. M-am executat și, mai zilele trecute, i-am prezentat manuscrisul (era vorba a fi tipărit în „Memoriile Secției Literare” ale Academiei... Dar, întâmplare, mi-a spus că nu se mai tipărește nimic acolo!) Și mi-a spus: „Te rog, du-te cu manuscrisul la D^l Mușlea, la Sibiu (era să scriu Cluj!), și spune-i din partea [mea] și-l rog a fi tipărit în «Anuarul de Folklor...»”.

Mi-a luat manuscrisul, l-a citit aproape complet, în aproape două oare, cât am stat la dânsul acasă, mi-a făcut câteva corecturi, mi-a atras atenția [asupra] acelor ce trebuie scoase, apoi câteva observații și sfaturi...

Manuscrisul are 56 pagini de sfert de coală și, făcând socoteala literelor mele și cele de tipar, ar ieși cam 32 pagini maxim!

Dacă voi avea norocul – măcar de astă dată – să mi-l tipăriți, aș plăti și extrasele, câte se pot trage, cu altă numerotare a paginilor și copertă, sumar, etc. ...

Materialul din acest manuscris, intitulat *Ursitoarele – din credințele, datinile și povestirile poporului român – cercetare în folklor*, este numai al meu, numai din culegerile mele proprii tipărite⁴¹ și netipărite.

Numai în introducere, prea puțin am ceva ca chestiune generală. Alături și planul lucrării, care complet îmi aparține. Repet, este numai materialul meu, cules cam de pe la 1907 încoace, și acum, la îndemnul d-lui profesor Cartoian (cum arăt în prima pagină), l-am aranjat ca să fie un tot.

Întâmplător, am pus mâna și pe o fotografie rusească de la Dnipropetrovsk, după un tablou, cred original, în serii, unde se văd (după credința rusă) cele trei Ursitoare... Lucrez la manuscrisul acesta cam de 3 ani...

⁴⁰ Nicolae Cartoian (1883-1944), istoric literar specializat în literatura veche, autor al lucrării *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I: *Epoca influenței sud-slave*, București, Editura Casei Școalelor, 1929; vol. II: *Epoca influenței grecești*, București, Fundația pentru Literatură și Artă, 1938.

⁴¹ Cuvântul „tipărite” este subliniat de Ion Mușlea, cu creionul.

xxx

Acum altceva. De vreo doi ani, am început să mă ocup de niște culegeri din Săcuime, dintr-un carnet din Sângeorgiu de Pădure (azi, la unguri), pe care carnet l-am copiat... Conține cântece, descântece, colinde, cântări de stea, bocete... Este de pe la 1885 scris. Ar fi interesant materialul, dacă l-aș selecționa și străn[ge], pentru D-voastră, la tipar pentru „Anuar”, cu oarecari comentarii, amintiri etc.? Barem să știu mai înainte... Ce ziceți?

Aș dori foarte mult să-mi răspundeți la ambele chestiuni, de credeți că este interesant sau nu, să mă las păgubaș de folklor de-acum înainte?...

xxx

Toate ca toate, dar vă întreb serios, când trecem înapoi? Că, zău, credeți-mă, îmbătrânesc... Și aș vrea să-mi văd visul cât mai repede, cu ochii...

Alături planul manuscrisului *Ursitoarele*.

Aștept răspunsul D-voastră, când îl puteți da...

Cu toată sănătatea,

N. I. Dumitrașcu

Șeful gării Segarcea – Dolj

Anexă: *Planul*⁴²

- I. Ursitoarele:
- II. 1. a. Ursitoarea întâia, zisă „Ursitoarea” (o povestire)
2. a. Ursitoarea [a] doua (o povestire), „Soarta”
3. a. b. c. Ursitoarea [a] treia (3 povestiri), „Moartea”
- III. Când cele trei Ursitoare sunt împreună a. b. (2 povestiri)
- IV. Norocul a. b. (cu 2 povești)⁴³
- V. Ursitorul
- VI. Altele
- VII. Încheiere

⁴² Mențiunile lui Ion Mușlea, cu creionul, pe laterala dreaptă a paginii: „1. Să trimită la cele tipărite (retipărim numai cele din broșurile f[oaarte] rare sau reviste și mai rare («Ghilușul»); 2. Dacă nu-i prea mult comentariul personal și nici prea multe bucăți care au fost tipărite”.

⁴³ Toate chestiunile cuprinse în plan până la acest punct sunt marcate cu o acoladă, în dreptul căreia N. I. Dumitrașcu a notat „cu comentarii”.

Notă. Numai material cules personal, de la origină, și comentat. Domnul Profesor Cartoian⁴⁴ mi l-a găsit bun. Acum, rămâne ca să-l vedeți și Dvstră... De credeți, vi-l voi trimite, fie prin om de încredere, fie cu poșta, dar numai după ce-mi veți zice Dumneavoastră.

N. I. Dumitrașcu

A apărut ultimul „Anuar”? Dacă a apărut, Vă rog a mi-l trimite și mie.

N. I. Dumitrașcu

[scrisă cu cerneală neagră, pe hârtie velină, de dimensiunile 22,5 x 18 cm., trei pagini, recto-verso-recto, arhivată sub cota Ms. AFAR 1173. Mențiunea lui Ion Mușlea: „R[ăspuns] 14. II”.]

8.

Gara Segarcea, în 20.II.1944

Prea Stimate Domnule Mușlea!

Ca răspuns la scrisoarea Dvstră, vă trimit *Ursitoarele* mele și voi vedea ce ursită vor avea!

La cele cerute, vă dau următoarele deslușiri, pe lângă cele arătate în prima scrisoare.

- 1/. Fotografia ucraineană nu o trimit, ci dau numai o notiță, sub pagină, la locul convenit, ca o comparație.
- 2/. Nu am demonstrat nimic, vreau să dau exact faptele și credințele, cum le-am prins, de-acum 30-35 ani! Se pot constata.
- 3/. Se văd puținele corijări ale D^{lui} Cartoian, mai ales la început, și ideea pentru „Anuar”.
- 4/. Cât privește de notat izvoarele, le-am notat toate, complet și cu adaosurile următoare, pe unde am tipărit o parte, mai demult:
 - a) Buletinul Asociațiunii „Astra” nu apărea decât în vreo 150-200 exemplare, așa că n-a fost răspândit, ca să fie cunoscut.

⁴⁴ Cuvântul „Cartoian” este subliniat cu creionul de către Ion Mușlea.

b) Numărul 165/1929 din „Bibl[ioteca] pop[ulară] Astra”⁴⁵, unde sunt două bucăți tipărite, cred că nu influențează cu nimic, dacă s-ar mai tipări în „Anuar”, acea bibliotecă având altă destinație...

c) Cartea mea de povești *La opaiț*⁴⁶, tot așa, că e tipărită într-o editură obscură, în București...

d) Revista „Șezătoarea Nouă”⁴⁷, din Făgăraș, toată numai vreo trei-patru numere și tipărită în vreo 100 exemplare, cine o va mai ține?

e) Broșura *Busuioc*⁴⁸, din Biblioteca Universală, care nu mai apare de vreo 15 ani, nu cred că nici poveștile de-acolo se fac așa de bine cunoscute... Deci...

Totuși, eu le-am înșirat la locul cuvenit, pentru controlare, la caz, căci sunt scrise exact după ele, căci îmi dau seama ce fac...

Restul povestirilor nu sunt tipărite și le am eu printre manuscrise... Așa le-am cules, acum zeci de ani...

Să nu uit „Floarea Darurilor”⁴⁹, dar, acolo, o bucată nu a fost completă și am retipărit-o, în „Șezătoarea Săteanului”⁵⁰, de la Tg. Jiu, înainte de 1910. Revista nu mai apare, iar atunci era răspândită numai în județul Gorj! Să tot fi fost 200 exemplare...

⁴⁵ N. I. Dumitrașcu, *Vorbe de demult*. Povestiri și legende, Sibiu, Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”, 1929.

⁴⁶ Idem, *La opaiț*. Povești. Cu o prefață de Nicolae Iorga, București, Editura Țicu I. Eșanu, 1937.

⁴⁷ „Șezătoarea Nouă” a fost o publicație care a apărut lunar, pentru o perioadă foarte scurtă (29 februarie – 12 mai 1928), în localitatea Șercăița din Țara Făgărașului, redactor fiind inv. Vasilica Gheroiu. Cf. Ileana Stanca Desa et al., *Publicațiile periodice românești (Ziare, gazete, reviste)*, Tom IV. Catalog alfabetic: 1925-1930, Prefață de Gabriel Ștrempel, București, Editura Academiei Române, 2003, p. 932.

⁴⁸ N. I. Dumitrașcu, *Busuioc*. Povești oltenesti. Cu o prefață de Paul Papadopol, București, Editura Ancora, col. „Biblioteca Universală”, [1928].

⁴⁹ „Floarea Darurilor” a fost o publicație alcătuită de Nicolae Iorga, cu apariție bilunară/săptămânală, în intervalul 1 ianuarie – 30 decembrie 1907. Cf. George Băciulescu et al., *Publicațiile periodice românești (Ziare, gazete, reviste)*, Tom II. Catalog alfabetic: 1907-1918. Supliment: 1790-1906, București, Editura Academiei R.S.R., 1969, p. 247-251.

⁵⁰ „Șezătoarea Săteanului. Revistă a Societății culturale «Luminarea săteanului» a apărut la Bumbeștii de Jiu între 5 aprilie 1898 – martie 1899 și august 1900 – decembrie 1904, din ianuarie 1906 reorganizându-se și mutându-și redacția la București. Cf. Nerva Hodoș, Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești (Ziare, gazete, reviste)*, Tom I. Catalog alfabetic: 1820-1906. Introducere de Ion Bianu, București, Socec & Comp și C. Sfetea, 1933, p. 664-666.

Nu sunt contra, dacă le veți tipări, să mai scoateți ce credeți c-ar trebui scos... Depinde și de tipar, hârtie, materie...⁵¹

Și acum, dacă aceste *Ursitoare* ale mele vor fi ursite să mi le tipăriți în „Anuar”, Vă rog foarte mult a fi scoase și în extras copertat, numerotate paginile separat, sumar, titlatură, etc., în exemplarele ce credeți. Însă, vă rog foarte mult a-mi scrie pentru cost, spre a trimite banii...

Aș fi și eu foarte mulțumit și fericit ca, la bătrânețe, să le văd tipărite, față de munca pe care am prestat-o atâta timp.

Cred că, față de alte studii sau cercetări, nu am făcut mari greșeli, mai ales că multe din asemenea broșuri se folosesc de materialul altora, și tipărit, iar eu m-am folosit numai de-al meu (așa cum am făcut și cu *Strigoii*⁵², tipărită tot de Academie, în colecția „Din viața poporului Român”).

Prea multe comentarii cred că nu sunt, iar ce sunt, cred că sunt necesare!

Cu toată sănătatea,

N. I. Dumitrașcu
Șeful gării Segarcea, jud[eu]l Dolj

[scrisă cu cerneală neagră, pe hârtie velină, de dimensiunile 22,5 x 18 cm., trei pagini, recto-verso-recto, arhivată sub cota Ms. AFAR 1173. Mențiunile lui Ion Mușlea, cu creionul, în colțul de sus, dreapta: „Primit 28.II”, respectiv, cu cerneală și încercuit cu creion albastru: „Deslușiri”.]

⁵¹ Paragraf subliniat cu creionul de culoare albastră de către Ion Mușlea.

⁵² N. I. Dumitrașcu, *Strigoii*. Din credințele, datinile și povestirile poporului român, București, Cultura Națională, col. „Din viața poporului român”, 1929.